

Tunnistetiedot poistettu

Käännös

C-758/19 - 1

Asia C-758/19

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

16.10.2019

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Polymeles Protodikeio Athinon (Kreikka)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

18.6.2019

Kantaja:

OI

Vastaaja:

ID

[– –]

POLYMELES PROTODIKEIO ATHINON

[– –]

Kokoontui 10.1.2019 julkiseen istuntoon käsittelemään seuraavaa asiaa:

KANTAJA: OI [– –], kotipaikka Ateena, [– –]

VASTAAJA: ID [– –], kotipaikka Kifisia, Attika [– –].

[**alkup s. 2**] Kantaja vaatii 13.9.2017 nostetun kanteensa hyväksymistä [– –].
[Menettelyllisiä näkökohtia]

[– –]

TOSISEIKAT

Polymeles protodiekio Athinon on todennut lain nojalla seuraavaa:

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 343 artiklan mukaan unionilla on jäsenvaltioiden alueella Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista 8.4.1965 tehdyssä pöytäkirjassa määrätyn edellytyksin ne erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen unionin tehtävien toteuttamiseksi. Sama koskee Euroopan keskuspankkia ja Euroopan investointipankkia. Lisäksi Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista 8.4.1965 tehdyn pöytäkirjan 11 artiklan, joka nykyisin on EU-sopimukseen liitetty pöytäkirja N:o 7, mukaan unionin virkamiehillä ja muulla henkilöstöllä on heidän kansallisuudestaan riippumatta jokaisen jäsenvaltion alueella seuraavat erioikeudet ja vapaudet: a) lainkäyttölinen koskemattomuus heidän virallisessa ominaisuudessaan suorittamiensa toimien osalta, mukaan lukien heidän suulliset lausumansa sekä kirjalliset esityksensä, jollei sellaisissa perussopimusten määräyksissä, jotka toisaalta koskevat virkamiesten ja muun henkilöstön vastuuta unionia kohtaan ja toisaalta Euroopan unionin tuomioistuimen toimivaltaa unionin ja sen virkamiesten ja muun henkilöstön välisissä riidoissa, toisin määrätä. Tämä koskemattomuus jatkuu heidän tehtäviensä päättymisen jälkeenkin [– –]. Pöytäkirjan 17 artiklan [alkup. s. 3] mukaan unionin virkamiehille ja muulle henkilöstölle myönnetään erioikeudet, vapaudet ja helpotukset yksinomaan unionin etuun liittyen, ja kunkin unionin toimielimen on kumottava virkamiehelle tai muulle henkilöstölle myönnetty vapaus silloin kun toimielin katsoo, että tämä kumoaminen ei ole ristiriidassa unionin edun kanssa. Pöytäkirjan 19 artiklan mukaan 11–14 artiklaa sekä 17 artiklaa sovelletaan komission jäseniin. Edellä mainitun SEUT 343 artiklan mukaan unionilla on siis ne erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen unionin tehtävien toteuttamiseksi ja jotka siten liittyvät sille annettujen valtuuksien käyttöön. Niiden soveltamisala ja sisältö täsmennetään edellä mainitussa 8.4.1965 tehdyssä pöytäkirjassa. Euroopan unionin tuomioistuin on todennut, että edellä mainitussa pöytäkirjassa määrätyt erioikeudet ja vapaudet ovat luonteeltaan toiminnallisia ja siten suhteellisia, koska niillä pyritään välttämään unionin toiminnan estäminen ja riippumattomuus vaarantuminen. Siten EUT-sopimuksen¹ pöytäkirjassa N:o 7 täsmennetty koskemattomuus ei suoralta kädeltä sulje pois jäsenvaltioiden kansallisten tuomioistuinten toimivaltaisuutta, vaan kussakin riita-asiassa on erikseen tutkittava, missä määrin asia kuuluu Euroopan unionin tuomioistuinten toimivaltaan. Siksi tuomioistuin on katsonut, että vaikka takavarikon kohdistaminen yhteisöjä vastaan estää tietyissä olosuhteissa yhteisöjen toimintaa ja vaarantaa niiden riippumattomuuden, voidaan takavarikon kohdistamista komissiota vastaan koskeva lupa myöntää, jotta vaatimuksen esittäjälle kuuluvien korvausten vaatiminen komissiolta kolmantena osapuolena on mahdollista [määräys 11.4.1989, SA Générale de Banque v. komissio, C-1/88-SA, EU:C:1989:142, 9 ja 15 kohta ja tuomio 19.3.2010, Gollnisch v. parlamentti, T-42/06, EU:T:2010:102, 94 kohta]. Samassa yhteydessä unionin tuomioistuin totesi myös, että toimielimet eivät voi näihin erioikeuksiin ja vapauksiin vedoten kieltäytyä toimittamasta kansallisille tuomioistuimille keräämiään unionin

¹ Kääntäjän huomautus: kyseinen pöytäkirja on liitetty EU-sopimukseen eikä EUT-sopimukseen.

lainsäädännön rikkomuksia koskevia tietoja [**alkup. s. 4**], koska kieltäytyminen merkitsisi toimielimiä SEU 4 artiklan 3 kohdan ja pöytäkirjan 19 artiklan perusteella velvoittavan yhteistyövelvoitteen rikkomista [ks. määräys 13.7.1990, Zwartveld ym. C-2/88, EU:C:1990:315, 20 ja 21 kohta [– –]. Lisäksi Euroopan unionin virkamiestuomioistuin on yhdistetyissä asioissa F-124/05 ja F-96/06 [tuomio 13.1.2010] todennut, että erioikeuksia ja vapauksia koskevan pöytäkirjan 11 artiklan (aiempi 12 artikla) mukainen koskemattomuus suojaa virkamiehiä ja muuta henkilöstöä jäsenvaltioiden viranomaisten heihin kohdistamilta rikosoikeudellisilta seuraamuksilta heidän virallisessa ominaisuudessaan suorittamiensa toimien osalta. Tulkitessaan pöytäkirjan N:o 8 määräystä, joka koskee myös Euroopan parlamentin jäsenten koskemattomuutta, unionin tuomioistuin totesi myös, että koskemattomuus kattaa Euroopan parlamentin jäsenen antamat lausunnot ainoastaan silloin, kun jäsen on antanut ne tehtäviään hoitaessaan, mistä ei ole kyse silloin, kun parlamentin jäsen on antanut lausunnon Euroopan parlamentin tiloissa, ja jäsentä vastaan on tämän lausunnon johdosta käynnistetty väärää ilmiantoa koskeva rikosoikeudellinen menettely tämän omassa jäsenvaltiossa. Jos Euroopan parlamentin jäsenen antamasta lausunnosta on tätä vastaan tämän alkuperäjäsenvaltiossa käynnistetty rikosoikeudellinen menettely, todetaan, että 8 artiklan mukainen koskemattomuus voi olla omiaan estämään lopullisesti kansallisia oikeusviranomaisia tuomioistuimia käyttämästä sitä toimivaltaansa, joka liittyy rikoksia koskeviin syytetoimiin ja seuraamuksiin yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi alueellaan, ja vastaavasti epäämään kaikilta kyseisten lausumien loukkaamilta henkilöiltä oikeussuojakeinot, mukaan lukien mahdollisuuden saada siviilituomioistuimessa korvausta kärsitystä vahingosta [tuomio 6.9.2011, Patriciello, C-163/10, EU:C:2011:543, 18 ja 34 kohta ja tuomio Gollnisch, 58 kohta]. Unionin tuomioistuin ei myöskään katso olevansa [**alkup. s. 5**] toimivaltainen käsittelemään vahingonkorvauskannetta [sopimussuhteen ulkopuolinen vastuu] ainoastaan siksi, että vahinkoa aiheuttanut teko on tapahtunut Euroopan parlamentin tiloissa [tuomio 2.3.1990, Jean-Marie Le Pen, C-201/89, EU:C:1990:133]. Siviiliprosessilain (Kodikas Politikis Dikonomias) 3 §:n 2 momentin mukaan koskemattomuutta nauttivat vieraan valtion kansalaiset ovat Kreikan tuomioistuinten toimivallan ulkopuolella, paitsi kiinteään omaisuuteen kohdistuvaa esineoikeutta koskevissa riita-asioissa. Tätä säännöstä sovelletaan ainoastaan vieraan valtion kansalaisiin, ei Kreikan kansalaisiin [– –] [kansallinen oikeuskäytäntö]. Siviiliprosessilain 24 §:n mukaan koskemattomuutta nauttivat Kreikan kansalaiset ja ulkomaille toimiin nimitetyt valtion virkamiehet kuuluvat lähettämistään edeltävän kotipaikkansa tuomiopiirin tuomioistuimen toimivaltaan. Henkilö, joka ennen lähettämistään on ollut vailla kotipaikkaa, kuuluu valtion pääkaupungin tuomioistuinten toimivaltaan. Säännös saattaa kuitenkin olla ristiriidassa edellä mainittujen ylemmäntasoisten unionin oikeuden määräysten, SEUT 343 artiklan ja pöytäkirjan 11, 17 ja 19 artiklan [määräys 6/64, Costa v. E.N.E.L], joissa nimenomaisesti vahvistetaan koskemattomuus Euroopan komission virkamiehille, henkilöstölle ja jäsenille kansalaisuudesta riippumatta, kanssa. Lisäksi Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 13 ja 17 artiklan mukaan Euroopan komissio on ennen kaikkea unionin kollegiaalinen toimielin, ja siksi ei voida katsoa, että sen jäsenet, komissaarit, olisivat asemaltaan sen jäsenvaltion

diplomaatteja tai suurlähettiläitä, joiden kansalaisia he ovat, missä tapauksessa heihin sovellettaisiin 24.4.1961 tehtyä Wienin yleissopimusta (joka ratifioitiin asetuksella 503/1970), ja siksi ei voida myöskään katsoa, että heidän koskemattomuutensa lähettävän valtion eli sen jäsenvaltion, jonka kansalaisia he ovat, tuomioistuimissa tästä syystä mitätöityisi. SEUT 267 artiklan mukaan Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta antaa ennakkoratkaisu: a) perussopimusten tulkinnasta; b) unionin toimielimen, elimen tai laitoksen säädösten pätevyydestä ja tulkinnasta [**alkup. s. 6**]; jos tällainen kysymys tulee esille jäsenvaltion tuomioistuimessa, tämä tuomioistuin voi, jos se katsoo, että kysymys on ratkaistava, jotta se voi antaa päätöksen, pyytää unionin tuomioistuinta ratkaisemaan sen [– –] [kansallinen oikeuskäytäntö].

Kantaja esittää kanteessaan hyväksyneensä vuonna 2004 akateemisen osaamisensa, työuransa ja sekä Kreikassa että ulkomailla hankkimansa työkokemuksen johdosta hänelle tehdyn tarjouksen tarjota palvelujaan erityisenä oikeudellisena neuvonantajana terveysministeriössä, jonka poliittisessa johdossa vastaaja toimi. Kantaja esittää myös toimineensa vastaajan palveluksessa vuoteen 2014, mistä on ollut vastaajalle merkittävää etua tämän eri tehtävissä (Helleenien tasavallan presidentin kansliassa, puolustusministeriössä ja ulkoministeriössä), ja hoitaneensa työtehtävien lisäksi myös vastaajan henkilökohtaisia asioita. Kantaja esittää edelleen seuranneensa heidän hyvin sujuneen yhteistyönsä ja oman menestyksekkään tehtäviensä hoitamisen ansiosta vastaajan mukana Brysseliin, jossa vastaaja toimi Euroopan komission jäsenenä, ja kantaja toimi vastaajan kabinetin varapääjohtajana. Kantaja esittää myös hoitaneensa tässä asemassa ollessaan tehtäviä, jotka liittyivät vastaajan kabinetin alaisuuteen siirrettyihin muuttoliikettä, sisäasioita ja kansalaisuutta koskeviin asioihin, ja lisäksi hänen vastuullaan on ollut turvallisuuden ja rikollisuuden torjuntapolitiikkaan liittyviä asioita sekä vastaajan henkilökohtaisia asioita. Kantaja väittää, että syyskuussa 2015 vastaaja poisti kantajalta kaiken edellä mainittuihin asioihin liittyvän toimivallan ja siirsi tämän vastuulle huumausainepolitiikan ja kansalaisuusasioiden edistämisen, mikä kantajan mukaan oli loukkaus hänen ammatillista ja tieteellistä pätevyyttään kohtaan. Kantaja väittää, että huolimatta siitä, että hän edelleen suoritti tehtävänsä vastaajan palveluksessa esimerkiksi, vastaaja pyysi huhtikuussa 2016 häntä eroamaan tehtävästään perustelematta asiaa mitenkään ja korosti, että mikäli tämä kieltäytyy eroamasta, vastaaja allekirjoittaisi kantajan työsuhteen päättymistä Euroopan komissiossa koskevan ilmoituksen. Kantaja väittää, että huhtikuun 2016 lopulla Euroopan komission henkilöstöosasto ilmoitti hänelle työsuhteen päättymisestä [**alkup. s. 7**], perusteluna vastaajan ilmaisema epäluottamus tätä kohtaan, minkä vuoksi kantajalla ei annettu oikeutta tulla kuulluksi ennen kuin edellä mainittu virasto oli päättänyt työsuhteen päättämisestä. Kantaja väittää edelleen valittaneensa päätöksestä, mutta valitus hylättiin, minkä jälkeen hän nosti kanteen unionin tuomioistuimessa. Kantaja väittää vastaajan esittäneen hänestä perusteetta herjaavia syytöksiä, jotka koskivat epäluottamusta ja hänen kykenemättömyyttään suorittaa tehtäviään, evänneen häneltä tilaisuuden vastata syytöksiin, loukanneen hänen kunniaansa ja henkilöään, minkä väistämättömänä seurauksena hänen työsuhteensa Euroopan komissioon päättyi. Kantaja väittää, että vastaajan edellä

kuvailtu moitittava käytös on aiheuttanut hänelle mittavaa aineellista vahinkoa, koska hän on menettänyt palkkansa Euroopan komissiosta 1.11.2016–31.10.2019, yhteensä 452 299,32 euroa, ja lisäksi hänelle on aiheutunut henkistä kärsimystä, koska häntä vastaan esitetyt väitteet ovat vaikuttaneet hänen maineeseensa, tulevaisuuteensa ja ammatinharjoittamiseensa Euroopan unionissa ja sen toimielimissä. Näillä perusteilla kantaja vaatii ratkaisua, jossa vastaaja veloitetaan väliaikaisesti täytäntöönpanokelpoiseksi julistettavalla päätöksellä korvaamaan hänelle a) kanteessa kuvailluissa erityisissä olosuhteissa aiheutuneen aineellisen vahingon, yhteensä 452 299,32 euroa kanteen tiedoksi antamisesta lähtien kertyneine lakisääteisine korkoineen, b) kantajan henkisen kärsimyksen, joka on ollut seurausta vastaajan laittomasta ja sääntöjenvastaisesta toiminnasta, maksamalla kantajalle rahallisenä korvauksena yhteensä 600 000 euroa ja c) peruuttamaan valheelliset ja herjaavat, kantajan kunniaa loukkaavat väitteet sekä korvaamaan kantajan oikeudenkäyntikulut.

Mainitunsisältöinen, edellä luetellut vaatimukset sisältävä kanne on nostettu sellaista komission jäsentä vastaan, joka on Kreikan kansalainen mutta joka edellä mainittujen SEUT 343 artiklan ja pöytäkirjan 11, 17 ja 19 artiklan mukaan nauttii koskemattomuutta. Tässä viitataan Euroopan komission henkilöstöhallinnon ja turvallisuustoiminnan pääosaston 22.12.2017 tekemään ilmoitukseen, jonka mukaan ”ID, [alkup. s. 8] muuttoliike-, sisä- ja kansalaisuusasioista vastaava komissaari, nauttii komission jäsenenä Euroopan unionin erioikeuksia ja vapauksia koskevan pöytäkirjan N:o 7 11 ja 19 artiklan mukaan lainkäyttöllistä koskemattomuutta virallisessa ominaisuudessaan suorittamiensa toimien osalta, mukaan lukien suulliset lausumansa sekä kirjalliset esityksensä. Komission jäsenten collegio voi kumota koskemattomuuden kansallisen tuomarin pyynnöstä, jollei kyseisen koskemattomuuden kumoaminen ole ristiriidassa unionin edun kanssa.”

Vastaajana olevaa komissaaria vastaan ei ole käsiteltävässä asiassa vireillä rikosoikeudellista menettelyä, jonka tuloksena olisi toimivaltaisen kansallisen oikeusviranomaisen hakemus koskemattomuuden kumoamisesta, vaan tätä vastaan on nostettu siviilikanne, jolla kantaja hakee vahingonkorvausta ja rahallista korvausta vastaajan sille aiheuttamasta henkisestä kärsimyksestä, kuten edellä on todettu.

Tuomioistuin toteaa tämän välipäätöksen I kohdassa esitettyjen oikeudellisten seikkojen perusteella, että asiassa nousee esiin kysymys SEUT 343 artiklan ja pöytäkirjan 11, 17 ja 19 artiklan yhdessä luettujen osittain epäselvien määräysten tulkinnasta, minkä (tulkinnan) osalta yksinomaan unionin tuomioistuin on SEUT 267 artiklan mukaan toimivaltainen. Tästä syystä tuomioistuin katsoo, että lopullista ratkaisua [– –] on lykättävä seuraavien tulkintaa koskevien ennakkoratkaisukysymysten esittämiseksi unionin tuomioistuimelle: [– –] [jäljempänä päätösosassa esitetyt ennakkoratkaisukysymykset]

[alkup. s. 9] NÄILLÄ PERUSTEILLA Polymeles protodikeio Athinon

lykkää lopullisen ratkaisun antamista ja

pyytää unionin tuomioistuimelta [– –] SEUT 267 artiklan nojalla tulkintaa seuraavista ennakkoratkaisukysymyksistä:

1) Vastaavatko pöytäkirjan 11 artiklassa esiintyvät lainkäytöllisen koskemattomuuden ja koskemattomuuden käsitteet, sellaisina kuin ne on esitetty, tarkoitukseltaan toisiaan?

2) Koskeeko 11 artiklassa tarkoitettu lainkäytön koskemattomuus ja koskemattomuus rikosoikeudellisten menettelyjen lisäksi myös vahinkoa kärsineiden kolmansien osapuolten komission jäseniä vastaan nostamia siviilikanteita?

3) Voidaanko komission jäsentä koskeva lainkäytön koskemattomuus/koskemattomuus kumota myös siinä tapauksessa, että häntä vastaan nostetaan siviilikanne, kuten käsiteltävänä olevassa asiassa? Mikäli voidaan, kenen on käynnistettävä kumoamismenettely?

4) Kuuluuko unionin tuomioistuinten toimivaltaan komission jäsentä vastaan esitetyn, sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevan vahingonkorvausvaatimuksen käsitteleminen, mistä käsiteltävässä asiassa on kyse?

Asia käsiteltiin ja siitä päätettiin Ateenassa 18.6.2019.

[– –]